

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА
Факультет фінансів**

Кафедра фінансів імені Віктора Федосова

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	"Митна справа"
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 «Управління та адміністрування»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма навчання: _____ денна _____
денна (денна), заочна, дистанційна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Митне оформлення в Україні в умовах воєнного стану:
особливості організації та напрямки покращення».

(назва теми)

здобувача _____ Свіцельської Вікторії Василівни _____
(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: д.е.н., доцент Сущенко О.М. _____
(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

_____
(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор Опарін В.М
(науковий ступінь, вчене звання, ПІБ)

_____
(підпис)

Київ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ....	6
1.1 Митне оформлення як структурний елемент державної митної політики.....	6
1.2 Інформаційне забезпечення процесу митного оформлення.....	12
1.3 Критичний аналіз публікацій, присвячених темі дослідження.....	16
РОЗДІЛ 2.....	21
СУЧАСНИЙ СТАН ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ НА МИТНІЙ ТЕРИТОРІЇ	
УКРАЇНИ	21
2.1 Особливості митного оформлення товарів в Україні.	21
2.2 Особливості оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України.....	31
2.3 Порядок застосування нетарифного регулювання до зовнішньоекономічної діяльності.	36
РОЗДІЛ 3.....	45
ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО	
ОФОРМЛЕННЯ В УКРАЇНІ	45
3.1 Основні проблеми, пов'язані з митним оформленням в Україні.....	45
3.2 Практичні рекомендації, спрямовані на удосконалення митного оформлення в умовах військової агресії.	51
ВИСНОВКИ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58

ВСТУП

Актуальність дослідження. Становлення незалежної та суверенної держави зумовлює необхідність здійснення самостійної зовнішньої політики. Сьогодні Україна налаштована на вступ до Європейського співтовариства, що передбачає приведення українського законодавства у відповідність до світових стандартів та вжиття низки економічних заходів. Контроль за дотриманням порядку пропуску товарів і транспортних засобів через митний кордон України, здійснення митного контролю та митного оформлення, застосування до товарів заходів тарифного та нетарифного регулювання - все це здійснюється митними органами України. У зв'язку з функціональною спрямованістю митної політики держави важливим елементом є система митного оформлення товарів та інших предметів.

Останнім часом почастишали такі порушення, як недекларування товарів поіменно, заниження митної вартості товарів. Вирішення цих складних питань потребує спеціальних знань не тільки в митній справі, а й у сфері торгівлі та інспекції товарів. Тому дослідження порядку здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, порядку проведення експертизи, правил визначення митної вартості не втрачають своєї актуальності та набувають особливого значення на сучасному етапі. Ці події визначили вибір теми, мети та завдань кваліфікаційної роботи.

Проблему митного оформлення товарів розглядали наукові праці вчених і практиків, особливо Н.П. Злепко [3], І.А. Івашук [5], М.М. Каленський [17], В.П. Мартинюк [16], В.П. П. В. Пашко [21], В.А. Рускова, А.А. Шершун, Б.П. Ярема. Слід зазначити, що загальний механізм митного оформлення враховано у працях зазначених науковців і практиків. Водночас залишалося багато невирішених теоретичних і практичних питань.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – розкрити теоретичні та практичні аспекти процесу митного оформлення товарів на території України, виявити особливості цього процесу в умовах військової агресії, розробити рекомендації, спрямовані на їх покращення.

Відповідно до мети роботи необхідно вирішити наступні *завдання*:

- окреслити теоретичні основи митного оформлення товарів;
- визначити інформаційне забезпечення митного оформлення в Україні;
- здійснити критичний аналіз публікацій, присвячених проблематиці дослідження;
- проаналізувати сучасні особливості митного оформлення експорту товарів в Україні;
- виявити особливості процесу митного оформлення в умовах військової агресії;
- окреслити основні проблеми, пов'язані з митним оформленням в Україні;
- сформулювати рекомендації щодо вдосконалення процесу митного оформлення.

Об'єктом дослідження є сукупність економічних відносин, пов'язаних з митним оформленням товарів.

Предметом дослідження є особливості митного оформлення товарів на території України в умовах військової агресії.

Методи дослідження. Основу роботи становлять сукупність загальнонаукових та спеціальних прийомів та методів дослідження. Зокрема, у першому розділі використовувались формально-логічні, структурні та системні методи, що сприяло реалізації концептуальної єдності дослідження. В другому розділі використано такі методи дослідження, як: статистичний, аналіз і синтез, узагальнення, порівняння, групування, графічний прийом, а у третьому розділі використано спеціальні прийоми узагальнення, логічні підходи порівняння та абстракції.

Теоретична та методологічна основу дослідження визначається комплексним дослідженням митного контролю та митного оформлення товарів комерційного та некомерційного призначення, що переміщуються через митний кордон держави під час воєнного стану та розробкою науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів його здійснення, пришвидшення та збільшення ефективності процедур митного декларування.

Інформаційну базу дослідження складають законодавчі та нормативні документи, зокрема Конституція України, закони України, Митний кодекс України, Податковий кодекс України, Кримінальний кодекс України, укази Президента України, Митний кодекс Європейського союзу, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, інформаційно-аналітичні матеріали та звіти ДМС України, міжнародні договори, праці вчених і практиків України та світу, монографії, періодичні видання економічного спрямування.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ

1.1 Митне оформлення як структурний елемент державної митної політики.

Сучасний етап економічного розвитку характеризується стрімким зростанням обсягів міжнародних економічних зв'язків, подальшим розвитком світового поділу праці, поглибленням економічної взаємозалежності держав, що зумовлено насамперед швидким зростанням виробництва і науково-технічним прогресом. Кінцевим результатом такого процесу є вільний рух товарів, послуг, інтелектуальної власності, капіталу та робочої сили територією різних держав, а також поступове усунення торговельних бар'єрів між ними. Тому українська економіка поступово інтегрується в цю систему.

Усі держави намагаються контролювати переміщення товарів через кордони з метою захисту економічних інтересів і забезпечення національної безпеки. Для забезпечення ефективного контролю необхідний спеціальний механізм примусового виконання, зокрема щодо об'єктів і суб'єктів цього регулювання, а також окремих правових норм, що регулюють умови цієї сфери. Предметом перевірки є компетентні установи держави, а суб'єктом – правовідносини, що виникають при переміщенні товарів через митний кордон та регулюванні переміщення товарів [9, с. 23].

Отже, митну політику можна визначити як сукупність принципів, прийомів і заходів, які використовує держава для організації митної системи та впливу на зовнішню торгівлю з метою забезпечення національної безпеки та власних економічних інтересів. На нашу думку, митна політика – це система принципів і методів, за допомогою яких держава організовує свою діяльність через інститути у сфері забезпечення економічних інтересів і безпеки, а також контроль за її реалізацією через митний контроль і митне адміністрування [8].

Щодо визначення сутності митного оформлення існують різні думки. Отже, відповідно до українського митного законодавства поняття «митне управління» слід розуміти як сукупність організаційно-технічних заходів щодо забезпечення

митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Іващук І. А. під митним оформленням розуміється виконання процедур, необхідних для переміщення товарів і транспортних засобів [5, С. 76]. А. А. Дубінін вважає, що митне оформлення — це здійснення заходів (процедур), пов'язаних із наданням митним органам результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, і мають юридичне значення для їх подальшого використання. товарів і транспортних засобів [6]. Відповідно до наукового вчення А.П. Гребельника, визначення поняття митного оформлення товарів і транспортних засобів є вимогою, яка має бути виконана для реалізації права на вивезення або ввезення товарів, транспортних засобів і особистих речей в Україну [2].

На нашу думку, під митним оформленням слід розуміти комплекс організаційно-технічних заходів щодо забезпечення митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Митному оформленню підлягають усі товари та транспортні засоби, що перетинають митний кордон України, за винятком особливих випадків, наприклад, коли іноземні судна терміново заходять у порти, відкриті для міжнародних водних перевезень, для поповнення та доставки води, палива та продовольства. Ремонт до двох днів не обкладається митом, але залишається під митним контролем до відправлення, хоча вантаж, завантажений на це судно, зазвичай вимагає митного очищення [7].

Реєстрації підлягають транспортні засоби, вироби та вироби. У декларації за встановленою формою повинні бути зазначені точні дані та цілі переміщення товарів, майна та інших предметів через митний кордон України, а також самі товари, майно та інші предмети, у тому числі відомості, необхідні для митного контролю. Підприємство, що переміщує товари на митному кордоні України, може самостійно, без обмежень, декларувати ці товари митним органам під час здійснення зовнішньоторговельних операцій. При виборі способу декларування

компанія оцінює свій потенціал і описує готовність власних співробітників до проведення процедури декларування продукції.

Митне оформлення відбувається наступним чином:

- забезпечення митного контролю за дотриманням порядку переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів державними органами, підприємствами та їх посадовими особами, а також громадянами;
- використання актів державного регулювання переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України, основною метою яких є справляння податків до бюджету при перетині товарами митного кордону;
- звільнення національного ринку від неякісних імпортованих товарів і підтримка вітчизняних виробників, що уможливорює конкуренцію з іноземними організаціями в діловому житті.

Отже, основною метою митного оформлення є перевірка інформації, отриманої в процесі митного огляду товарів і транспортних засобів, що ввозяться та вивозяться з митниці, фіксація результатів перевірки та проведення митницею статистичних розрахунків на кордонах ввезення та в'їзду, повноваження посадових осіб щодо забезпечення митного нагляду та порядку здійснення державного нагляду за імпортом та експортом продукції та транспортних засобів. При цьому виключні права на митне оформлення належать посадовим особам підпорядкованої митниці.

Комплекс заходів системи управління митною справою можна розділити на три групи:

1) митне оформлення, що є підтвердженням інформації, отриманої при митному огляді товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон. Інформація про такі товари надається особою, яка переміщує ці товари, або уповноваженим митним декларантом і зазначається в декларації на товари або усно повідомляється посадовій особі митного органу;

2) юридичне оформлення результатів митного огляду, яке здійснюється посадовими особами митного органу шляхом проставлення на сторінках митної декларації на товари штампів і печаток, що стосуються особистого митного

супроводу, а також розміщення засобів митної ідентифікації у вантажі, частини транспортних засобів, контейнерів і приміщень;

3) Веде статистичний облік ввезення на митну територію та вивезення з митної території, а також облік транзиту товарів і транспортних засобів через територію країни.

У будь-якій країні дії митних органів в тому чи іншому напрямку можуть суттєво вплинути на умови кордону. Тому запровадження в Україні системи «Зелений коридор», тобто спрощених процедур проходження митного контролю та митного оформлення, усуває багато проблем у сферах митного контролю. Навпаки, при ввезенні товарів в Україну, це призводить до ускладнення використання системи податкових накладних, що не тільки впливає на збільшення кількості митних документів та умов оформлення товарів, а й зменшує їх.

Операції з митного оформлення, порядок митного оформлення, форма митних декларацій та інших документів, що використовуються для митного оформлення товарів і транспортних засобів, а також порядок їх заповнення визначаються Кабінетом Міністрів України. Митне оформлення здійснюється в приміщеннях філій, уповноважених митним органом, у строки, визначені за погодженням з органом, уповноваженим на проведення окремих перевірок. Слід враховувати, що в пунктах пропуску на митному кордоні пропуск здійснюється вдень та вночі відповідно до міжнародних договорів, укладених у встановленому законодавством порядку.

Українське законодавство допускає митне оформлення під час роботи інших місцевих та митних органів. При цьому зацікавлена особа повинна отримати згоду митного органу, який здійснює оформлення. Усі витрати, пов'язані зі зміною місця та часу митного оформлення, особа несе самостійно.

Є процедурна система перед митним оформленням, визначена як попередня операція, щоб прискорити митне оформлення товарів і транспортних засобів. Митне оформлення починається після подання митним органам митної декларації з усією інформацією, необхідною для здійснення митного контролю та оформлення

документів: підтвердження отримання товару, передача відповідних документів у митній декларації товару під час митного контролю та обробки.

Існує різниця між оформленням вантажів та іншими предметами, що належать компаніям і приватним особам. Оформлення товарів або транспортних засобів фізичною особою через митний кордон може здійснюватися в будь-якому митному органі на митній території країни, тобто, як правило, в пункті пропуску фізичної особи на митному кордоні. Якщо фізична особа використовує зареєстрований багаж для ввезення товарів, вона повинна пройти процедури митного оформлення за місцем проживання або тимчасового проживання особи.

Митне оформлення товарів і транспортних засобів юридичної особи, що переміщуються через митний кордон, здійснюється митним органом юридичної особи в межах сфери її діяльності. Тобто, якщо товари та транспортні засоби не пройшли повне оформлення в пунктах пропуску через митний кордон у встановленому митному порядку, митниці мають бути пред'явлені транспортні, комерційні та інші транспортні документи, що містять відповідну інформацію. прийняття.

Заявлені суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності товари і транспортні засоби, призначення транзиту транспортних засобів та інші відомості, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення, здійснюються за встановленою формою шляхом надання достовірної інформації. Умови та порядок оформлення митної декларації, перелік відомостей, необхідних для здійснення митного контролю та митного управління, визначаються Радою Міністрів України.

Неможливо визначити сутність митного оформлення, не відповівши на запитання, що таке митний нагляд. Хоча ці два поняття слід розглядати окремо, оскільки митний контроль – це процес забезпечення митного законодавства України, а митний менеджмент – це фіксація та представлення результатів митного контролю, обидва є незамінними. Кожен вчений-митник визначає свій метод з'ясування сутності митного контролю.

У Митному кодексі України під митним контролем розуміється сукупність заходів, що здійснюються митними органами в межах їх компетенції з метою

забезпечення дотримання чинного законодавства країни про митну справу та інших нормативно-правових актів, а також міжнародних договірних норм [7].

А. П. Платник вважає, що митний контроль – це комплекс заходів, що здійснюються митними органами з метою забезпечення дотримання митного законодавства країни та укладених державою міжнародних договорів, виконання яких покладено на митні органи [2, с. 74]. І. А. Іващук визначає поняття «митний контроль» як комплекс заходів, що здійснюються митними органами з метою забезпечення дотримання митного законодавства [5, С. 72].

На нашу думку, сутність митного контролю більш детально і глибоко відображено в Митному кодексі України, оскільки згідно з цим визначенням останній є прерогативою митних органів, а отже, здійснює однозначне здійснення. Завдання, покладені на Державну митну службу України: оподаткування, економіка, правоохоронна діяльність та статистика.

Митному контролю підлягають усі товари та транспортні засоби, що перетинають митний кордон, незалежно від того, обкладаються вони митом чи податком. Митний контроль та митне управління включає в себе такі функції:

- організаційно-управлінська;
- захисна;
- фіскальна;
- інформаційна.

Митний контроль включає комплекс заходів щодо спостереження за об'єктами контролю, перевірки фактичного дотримання митних правил, реагування на встановлені правомірні та протиправні дії та бездіяльність підконтрольних осіб, пов'язані з оформленням товарів. Сума цих заходів залежить від конкретних обставин, але в цілому організаційно-розпорядча діяльність передбачає організацію та здійснення митного нагляду за окремими об'єктами, виконання законодавства та інших правових актів, пов'язаних з управлінням ними.

Таким чином, митне оформлення є основною складовою національної митної політики. При цьому також важливо розглядати його разом із системою

митного контролю, оскільки результати митного контролю фіксуються в митних процедурах.

1.2 Інформаційне забезпечення процесу митного оформлення.

Нормативно-правове забезпечення здійснення громадянами митного контролю та митного оформлення щодо переміщення товарів і транспортних засобів охоплює досить широке коло законодавчих та підзаконних актів.

Наведемо коротку характеристику нормативно-правових актів, які регулюють процеси митного оформлення. Дані представлено в Таблиці 1.1

Таблиця 1.1 – Характеристика нормативно-правових актів, які регулюють процеси митного оформлення.

Види	Характеристика
Митний кодекс	Основний нормативний акт, що встановлює загальні правила та процедури митного оформлення. Митний кодекс зазвичай містить положення про митні процедури, митні ставки, класифікацію товарів та інші аспекти митного контролю.
Постанови та розпорядження митних органів	Митні органи можуть приймати постанови та розпорядження, які регламентують конкретні процедури та вимоги до митного оформлення, такі як правила подання митних декларацій, порядок проведення митного контролю тощо.
Міжнародні Договори про митне співробітництво	Держави можуть укласти міжнародні договори, які встановлюють правила митного оформлення для обміну товарами та сприяння торгівлі. Ці договори можуть включати положення про спільну класифікацію товарів, спрощені процедури митного оформлення, спільний контроль тощо.

Джерело: створено автором на основі [15].

Статтею 1 Митного Кодексу України [15] визначено, що правова основа державної митної справи в цілому та здійснення митного контролю ґрунтується на Конституції України, Митному кодексі та інших законах України, які опосередковано впливають на здійснення митного контролю. Згідно зі статтею 26 Віденської конвенції про право міжнародних договорів, «кожен чинний договір є обов'язковим для сторін і повинен виконуватися сумлінно».

Окрім Митного кодексу України, понад 10 указів та близько 90 постанов Президента України та Кабінету Міністрів України, близько 130 нормативно-правових актів та інших документів регламентують порядок митного контролю та митного оформлення під час переміщення громадян через митний кордон держави. Базовим документом у цьому контексті є Конституція України, яка надає право учасникам зовнішньоекономічної діяльності на оскарження рішень суду, митного органу, органів державної влади та місцевого самоврядування.

Відповідно до норм митного законодавства України митні органи, які реалізують митну політику, виконують такі основні завдання:

- здійснення та контроль за дотриманням митного законодавства України;
- захист економічних інтересів України;
- забезпечення виконання Україною зобов'язань, що випливають з міжнародних митних договорів, укладених у встановленому законом порядку;
- здійснення відповідно до законодавства заходів нетарифного контролю під час перетинання митного кордону України;
- здійснення митного контролю та митного управління товарами і транспортними засобами на митному кордоні, визначення шляхів і способів здійснення;
- правила контролю за переміщенням валютних цінностей через митний кордон України;
- створення сприятливих умов на митних кордонах для прискорення товарообігу та пасажиропотоків;
- боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил;

- ведення Української товарної класифікації зовнішньоекономічної діяльності;
- здійснення перевірки сертифікатів походження товарів (встановлення їх надійності) [19].

Більшість завдань митних функціональних відділів мають характер організації та нагляду, тому що одним із напрямів реалізації митної політики моєї країни є ефективне впровадження митниці. Процедури митного контролю, заходи щодо дотримання митного законодавства України. Відповідно до положень Митного кодексу України митний нагляд здійснюється у спеціально відведених зонах — зонах митного нагляду — і поділяється на постійний і тимчасовий.

Законодавчо встановлений порядок митного оформлення товарів і транспортних засобів регламентує діяльність митних органів на всіх етапах здійснення митних процедур і митного контролю щодо виявлення порушень митних правил і контрабанди товарів. На період здійснення митного контролю посадові особи митних органів мають повноваження та відповідно до митного законодавства мають право:

- вимагати негайного подання необхідних документів, у тому числі відомостей, пов'язаних із здійсненням банківської, зовнішньоекономічної та іншої митної діяльності;
- отримувати від посадових осіб та інших працівників усі необхідні довідки, письмові та усні пояснення, метою яких є повідомлення митних органів про порушення порядку ввезення (вивезення) товарів;
- вилучати документи, якщо вони повинні бути перевірені в іншому місці згідно з відповідним законодавством;
- заходити на територію та в приміщення, де можуть бути розміщені товари та транспортні засоби, що підлягають митному оформленню [19].

Як зазначалося раніше, метою проведення митних оглядів є перевірка діяльності спеціалізованих підрозділів митного управління, правильності митного оформлення та законності пропуску товарів і транспортних засобів громадян, а також складання звітів про стан справ. Слід зазначити, що їх кількість має бути

зведена до мінімуму відповідно до затверджених Кабінетом Міністрів України типових технічних програм митного контролю, які є невід'ємною частиною митної справи та формуються на основі нормативно-правових актів. Діяльність митних органів регулює Митний кодекс України.

Часто буває так, що під час переміщення громадянами товарів і транспортних засобів через митний кордон країни в подану упаковку вносяться неправдиві або неповні дані або для перевірки справжності заявлених товарів необхідні перевірки чи відбір зразків. Ці передумови або факти, які обґрунтовують порушення митних правил та можливість контрабанди товарів, зумовлюють необхідність розмежування процедур митного контролю за типом товарів, що переміщуються, та надійністю митного оформлення [19].

З моменту перетину митного кордону товари та транспортні засоби підлягають митному контролю відповідно до повідомленої митної системи та завершуються у разі: ввезення товарів на митну територію, тобто сплати всіх необхідних податків та вивезення товарів з України з відповідним митним оформленням та митною декларацією на товари, яка подається для подальшого митного контролю та оформляється шляхом подання відомостей (усних або письмових), що використовуються для митного оформлення, зокрема щодо відомостей про товари та транспортні засоби, а також призначення їх руху через митний кордон [19].

При цьому ані Митний кодекс України, ані положення про митне декларування не встановлюють обмежень щодо подання електронних митних декларацій, тому практику їх використання можуть застосовувати всі суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, які перебувають на обліку в митних органах, посадових та фізичних осіб з електронним цифровим підписом без обмежень та застережень [19].

При транспортуванні товарів через державні кордони перелік законодавчих актів, що регулюють порядок електронного декларування товарів, дозволяє систематизувати та створити нормативну базу та включає:

- Митний кодекс України;

- регулювання оформлення митних декларацій;
- порядок розрахунків осіб, які здійснюють операції з товарами;
- під час митного оформлення товарів порядок оформлення митних формальностей декларацією на товари, яка оформляється уніфікованим адміністративним документом;
- перелік класифікаторів, які використовуються при складанні митних декларацій та відомостей, що стосуються державної митної справи;
- класифікатори інформації, яка використовується під час оформлення митних декларацій [9, С. 58].

1.3 Критичний аналіз публікацій, присвячених темі дослідження.

На сьогодні існує значна кількість наукової та нормативної літератури, в якій формулюються висновки щодо митного оформлення товарів. Праці таких учених, як Д. А. Біленець, С. І. Денисенко [4], А. В. Ільченко, І. М. Кобушко, І. П. Колесник, Б. А. Кормич, А. І. Крисоватий, Н. М. Любін, І. В. Новосад, Н. М. Скляр [7], О. М. Ткачук та ін. (табл. 1)

Таблиця 1.2 - Загальна характеристика існуючих наукових досліджень, присвячених темі дослідження

Автор	Назва	Характеристика
І. П. Колесник	Удосконалення митного оформлення	Митне оформлення включає виконання формальностей для випуску товарів і транспортних засобів та визначає послідовність операцій. На митниці ДМС аналізується ефективність митного оформлення шляхом оцінки митного оформлення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), дати митного оформлення та кількості заповнених експортно-імпортних

		декларацій.

Продовдження таблиці 1

Н. М. Любін	Процес митного оформлення як комплекс технічних та організаційних заходів	Автор приділяє велику увагу документам, що супроводжують митне оформлення товарів, класифікуючи їх та визначаючи важливість повноти, якості та правильності оформлення документів. Автор вважає, що найважливішим аспектом у розвитку митного менеджменту є впровадження нових більш повних форм митних декларацій.
С. І. Денисенко	Правове регулювання митного оформлення	Правове регулювання митного оформлення на основі огляду системи, запровадженої великими міжнародними організаціями, висвітлює ефективність уніфікованої процедури та системи підтвердження походження товарів, дає визначення електронного декларування та доцільність обміну даними та створення системи управління ризиками та визнання концепції уповноваженого оператора

У своїй роботі І. Колесник звертає увагу на важливість удосконалення митного оформлення товарів, зазначаючи, що поняття митного оформлення включає виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів і транспортних засобів та визначає послідовність операцій. На митниці ДМС аналізується ефективність митного оформлення шляхом визначення митного оформлення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), дати митного оформлення та кількості заповнених експортно-імпортних декларацій. На основі

проведеного аналізу Колесник І. описує запропоновані суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності заходи щодо вдосконалення управління митною справою, зокрема: прискорення процесу обміну інформацією шляхом коригування та фільтрації електронних повідомлень, які надсилаються до митних органів особами, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю; використання програмного забезпечення, що дозволяє декларанту автоматизувати розрахунки з митними органами; зменшення залежності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності від освоєних територій стоянок транспортно-комунікаційних терміналів і митних комплексів.

Н. Лубін у своїй книзі визначає процес митного оформлення як комплекс технічних та організаційних заходів, пов'язаних із результатами митного контролю, які дозволяють вантажам перетинати митний кордон країни. Крім того, автор приділяє велику увагу документам, що супроводжують митне оформлення товарів, класифікуючи їх та визначаючи важливість повноти, якості та правильності оформлення документів. Автор вважає, що найважливішим аспектом у розвитку митного менеджменту є впровадження нових більш повних форм митних декларацій. Автори також наголошують на важливості зниження імпорتنих мит та підвищення прозорості митних процедур, що підвищує якість імпоротної продукції та рівень конкурентоспроможності вітчизняних фірм, заохочуючи підприємців розширювати свої можливості.

У статті С. І. Денисенко аналізує правове регулювання митного оформлення на основі огляду системи, запровадженої великими міжнародними організаціями, висвітлює ефективність уніфікованої процедури та системи підтвердження походження товарів, дає визначення електронного декларування та доцільність обміну даними та створення системи управління ризиками та визнання концепції уповноваженого оператора [4]. А. І. Крисоватий у своїй роботі звертає увагу на безвідповідальність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, метою якої є зниження витрат шляхом спроб ухилення від податкових та митних процедур, у зв'язку з чим зазначає про необхідність посилення контролю.

Необхідно звернути увагу на перешкоди, з якими стикаються суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності під час митного оформлення товарів. Основні з них виділено в роботі Кобушко І.М. Перш за все, автор виділяє вимогу митних органів подавати та готувати велику кількість документів, які не консолідовані з досвідом зарубіжних розвинених країн. Наступна перешкода також пов'язана з документацією, а саме форма документів, які заповнюються вітчизняними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності під час митного оформлення, не відповідає основним зарубіжним стандартам і часто дублюється при поданні до різних державних органів. Також вказали, що шукати установи, придатні для розмитнення, недостатньо зручно,

Характеристику законодавчих змін, пов'язаних з митним оформленням, розглядає у своїй статті Склад Н.М. Виділяючи лише основні з них, автор звертає увагу на зміни у здійсненні державного контролю митної процедури шляхом впровадження електронної системи контролю, на зміни в обміні інформацією, на зміни у використанні сертифікатів. . під час митного оформлення. Сертифікат «А», що покращує позиції продукту на ринку ЄС [7].

Основним нормативно-правовим актом, на який спираються суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності та посадові особи митних органів при здійсненні митного оформлення товарів, є Митний кодекс України [15], який визначає основні аспекти діяльності митних органів стан, їх характеристику, права та обов'язки учасників митних процедур.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, можна зазначити, що порядок здійснення операцій з митного оформлення визначається Державною митною службою України відповідно до Митного кодексу України. Митні документи оформляються українською мовою або державними мовами Митного союзу, якщо Україна є однією з них.

Оформлення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності здійснюється посадовими особами митного органу спільно з відповідними органами державної влади в приміщенні митного органу - в зоні митного контролю - у строк, визначений митним органом.

Після предметного дослідження ефективності митного оформлення міжнародних вантажів можна зробити висновки про актуальність цього питання на сучасному етапі розвитку економіки. Проте зміни в законодавстві та вимоги до митного оформлення міжнародних вантажів у системі «імпорт» потребують ретельного вивчення.

РОЗДІЛ 2.

СУЧАСНИЙ СТАН ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ НА МИТНІЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

2.1 Особливості митного оформлення товарів в Україні.

Світові тенденції розвитку висувають нові завдання щодо спрощення митних і логістичних процедур під час здійснення зовнішньоекономічних операцій під час переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України та зниження ризиків порушення митних правил.

Міжнародний ланцюг постачання продукту включає виробника, експортера, перевізника та імпортера продукту до споживача на внутрішньому ринку. У багатьох ланцюгах поставок організація митного оформлення та митного контролю має вирішальне значення як під час експорту та імпорту товарів, так і при їх транзиті через митну територію держави чи державного союзу.

Таблиця 2.1 – Динаміка виконання ввізних митних декларацій у 2022 році

Індекс		2022 рік											
		січня	Лютий	березень	квітень	Може	червень	липень	серпень	Вересень	жовтень	Листопад	Грудень
податок - ний імпорт	МД ІМ 40 номер	2330	3087	2784	3079	3459	3411	3809	3568	3392	3387	3872	3572
	Обсяги (млн. дол. США)	58.9	55,66	47,79	44,99	43,59	50,66	47,75	47,73	58,97	52.5	57,55	51,57
	Кількість (тис. тонн)	26.97	31.02	33.31	35.14	37.29	35,77	36.2	34.13	39.32	39.1	40.11	38,56

Джерело: створено автором на основі [15].

Незалежно від складу учасників міжнародного ланцюга поставок, усі учасники митних органів повинні гарантувати безпеку своїх відносин. У зв'язку із занепокоєністю міжнародної спільноти щодо захисту міжнародного ланцюга

поставок від тероризму значна увага приділяється безпеці. Адже система світової торгівлі надто вразлива для терористичних атак, які можуть завдати серйозної шкоди всій світовій економіці.

Загальний зовнішньоторговельний оборот у сфері діяльності Київської митниці за січень-грудень 2022 року склав 1,590 млрд доларів, у тому числі:

- експорт - 644,097 млн дол.,
- імпорт - 829,817 млндол.

У 2021 році загальний зовнішньоторговельний оборот становив 1,977 млрд доларів, з них експорт – 738,444 млн доларів, імпорт – 1052,737 млн доларів (див. табл. 1.2).

Обсяг експорту за січень-грудень 2022 року склав 948,008 тис. тонн, що на 4,3% (42,35 тис. тонн) менше відповідного періоду 2021 року, а обсяг імпорту – 456,548 тис. тонн, що менше ніж у 2021 році, а в аналогічний період 2021 року період на 23,7% (141752 тис. т) (див. Табл. 2.2).

Імпорт сировини для дорожнього господарства у 2022 році становив 189,204 млн доларів. Порівняно з 2021 роком обсяги імпорту сировини для дорожнього руху зросли на 29,4%.

У січні-грудні 2021 року імпортовано гуманітарну допомогу загальною вагою 7,794 тис. тонн. Порівняно з минулим роком обсяг гуманітарної допомоги зменшився на 16,1%.

Таблиця 2.2. - Динаміка оформлення вивізних митних декларацій

Індекс		2021 рік				2022 рік			
		квартал 1	квартал 2	квартал 3	квартал 4	квартал 1	квартал 2	квартал 3	квартал 4
Експорт	Кількість GTD ЕК 10	7538	8424	9490	9740	8386	8911	8977	9103

Продовження таблиці 1.3

Обсяги (млн. дол. США)	118,67	136,158	144.5	124,49	98,371	97,703	106 989	93,527
Обсяги (тис. тонн)	208.3	224,335	254	261.12	221,385	214,311	245,906	249,005

Джерело: створено автором на основі [15].

У 2022 році найбільше надходжень до органів державного управління надійшло від імпорту таких товарів: преси, сало, курятина домашня, автомобілі легкові, автомобілі, комбайни зернозбиральні, інша електропроводка, мобільні телефони, поліпропілен, кури домашні, навантажувачі, шарикопідшипники, сальники, прокладки, ароматизатори та спеції, тягачі.

Кількість учасників акредитованої митницею зовнішньоекономічної діяльності на 01.01.2023 року становила 2067 осіб, з них з початку року здійснювали зовнішньоекономічну діяльність 954 учасники (46,2%). Кількість учасників зовнішньоекономічної діяльності, які зареєструвалися в інших митних органах та здійснювали зовнішньоекономічні операції в зоні діяльності Київської митниці. У 2022 році – 842. У 2021 році таких учасників зовнішньоекономічної діяльності було 755.

За 12 місяців 2022 року оформлено 99 406 митних декларацій, що на 23,6% (30 631 позиція) менше, ніж у 2021 році.

в тому числі:

- експорт 39 088 шт. (кількість зросла на 0,2%);
- імпортовано 40736 шт. (чисельність зменшилася на 42,3%);
- ввезення громадянами 1463 шт. (чисельність зменшилася на 43,3%);
- транзит 18119 шт. (кількість зросла на 1,4%).

За 12 місяців 2022 року через митний кордон України пропущено 38 684 011 осіб, що на 22,2% більше, ніж у 2021 році. За 12 місяців 2022 року митницями пропущено 12 980 167 транспортних засобів, що становить 11,5 тис. одиниць (43%). До 2022 року 20 найбільших платників податків забезпечили 2 215 млн грн надходжень або 47,9% усіх податків, звільнених митницею. Найбільш значні митні

платежі до державного бюджету у 2022 році сплачено такими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності (див. Табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Аналіз митних платежів від найбільших платників, які здійснюють митне оформлення на Київській митниці за 2022 рік

Код ЄДРПОУ	одержувач	Розмір виплат	% від загальної суми
33273907	ТОВ "Кроноспан ЮА"	421.3	9.11
5745160	ПАТ "СКФ Україна"	191.3	4.14
25274129	ПП у формі ТОВ «АСБІС-УКРАЇНА».	166,6	3.60
32424255	ТОВ "ДЦ Україна"	155.3	3.36
38410287	ТОВ "ВВ-Спецтранс"	108.4	2.34
25093118	ПАТ СП "ТЕРІХЕМ-ЛУЦЬК"	101.6	2.20
39359130	ТОВ "НІК АВТО-ТРЕЙД"	966,5	2.09
39485031	ТОВ "ТОРГІВЕЛЬНІ СИСТЕМИ УКРАЇНИ"	946,6	2.05

Джерело: створено автором на основі [15].

Загалом по Україні за підсумками 12 місяців 2022 року (з урахуванням рентних, ресурсних та інших платежів за місцем розташування підрозділів) платники ВПП Офісу ДМС подали до зведеного бюджету 355,1 млрд грн, що на 95 млрд більше, ніж у 2021 році.

Водночас, за даними Держказначейства, доходи державних фінансів України у 2022 році становили 793,564 млрд гривень і зросли порівняно з 2021 роком на 192,187 млрд гривень, або на 32%.

У поточному році по минулий рік здійснили митне оформлення нові суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності на території митниці, якими сплачено податків до бюджету в сумі: ТОВ «АСБІС-УКРАЇНА» – 166,6 млн. грн., ТОВ «БМТС» – 127,6 млн. грн., ТОВ «Торгові системи України» - 94,7 млн грн, ТОВ «Автоідея» - 58,9 млн грн, ТОВ «НІК АВТО» - 53,8 млн грн, ТОВ «Мішлен Україна» - 53,2 млн грн

За січень-грудень митним органом здійснено митне оформлення імпорту 427 товарів, зареєстрованих в інших митних органах зовнішньоекономічної діяльності. Завдяки цим учасникам здійснено виплат на суму 1 651,779 млн. грн., що становить 35,74% від загальної суми перерахувань до державного бюджету (див.

Табл. 2.4). Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, які переміщують товари через митний кордон, повинні стати на митний облік.

Таблиця 2.4 – Незареєстровані організації зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюють митне оформлення імпорту

	Митний облік			Вартість тис. грн	вага тон	Виплати тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1	місто Київ	25274129	ПП у формі ТОВ «АСБІСУКРАЙН».	639949,91	155,21	166576,72	10,08%
2	місто Київ	32424255	ТОВ "ДЦ Україна"	485896,31	4464,92	155260,67	9,40%
3	місто Київ	39485031	ТОВ "ТОРГІВЕЛЬНІ СИСТЕМИ УКРАЇНИ"	201835,24	16256,10	94 655,18	5,73%
4	місто Київ	32531437	ТОВ "НЕСТЛЕ УКРАЇНА"	199734,27	4719,48	83 968,31	5,08%
5	місто Київ	19341005	ТОВ "Проктер енд Гембл Україна"	263998,34	4811,68	72 772,87	4,41%
6	Черкаська	38715388	ТОВ "ВІНСЕР"	134922,79	10502,31	61314,41	3,71%
7	місто Київ	36791032	ТОВ "МІШЛІН УКРАЇНА"	147728,28	1651,59	53172,87	3,22%
8	Київ	34240521	ТОВ "Ман Трак енд Бас Україна"	148660,34	984,05	44192,03	2,68%
9	Кіровоградська	31919788	ТОВ "АГРОРЕСУРС"	146712,92	599,19	40766,76	2,47%
10	Дніпропетровська	35114291	ТОВ "ВІРТУС-ТРЕЙД"	65 865,08	5051,14	30 886,53	1,87%
	Одеса	35749786	ТОВ "Лампочка".	83 204,60	4190,81	29612,31	1,79%
11	2	3	4	5	6	7	8
12	місто Київ	38997396	ТОВ "МІТТ ГРУП"	60036,53	4523,75	27234,41	1,65%
13	Рівненська	39563402	ТОВ "ТЕЛЕКСІ АВТО"	50014,81	1393,61	22600,46	1,37%
14	Рівненська	31690582	ПП "Компанія Автоленд"	77 918,34	735,84	21905,19	1,33%
15	Дніпропетровська	39720158	ТОВ "ІНТЕР-ФУДС"	44158,75	3776,25	19429,85	1,18%
16	місто Київ	39461141	ТОВ "КОЛЬБАХ КОМПАНІ"	65864,91	1594,81	18611,22	1,13%
17	місто Київ	35932074	ПП "БАЛАНС - ТОРГ"	60151,80	3314,81	18117,02	1,10%
18	місто Київ	36516009	ТОВ "ВОРТЕКС-ПЛЮС"	40057,41	2852,40	16 825,63	1,02%
19	місто Київ	5808592	ПАТ «Автомобільний Компанія "Богдан Моторс".	64558,62	142,16	16694,66	1,01%

Продовження таблиці 1.5.

20	місто Київ	25274129	ПП у формі ТОВ «АСБІСУКРАЙН».	31532,85	2196,07	14039,07	0,85%

Джерело: створено автором на основі [15].

За січень-грудень митним органом здійснено митне оформлення імпорту 108 осіб, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. зареєстровано в Київській митниці, яка здійснювала митне оформлення поза місцем оформлення. Завдяки цим учасникам здійснено виплат на суму 1536,2 млн грн. (див. Табл. 2.5).

Таблиця 2.5 - Організації зовнішньоекономічної діяльності, які зареєстрували та здійснили імпортом митне оформлення

	r/s	Назва	Митна вартість, тис. грн	Вага, т	Виплати, тис. грн
1	2	3	4	5	6
1	UA10039083393	ПП "АВТО ТАЙМ"	189233,29	4826,09	151248,29
2	UA10039582823	ТОВ "ФОРВАРД-АВТО15"	210038,61	6086,98	140546,17
3	UA10039053128	ПП "ІМПОРТАВТО"	212103,72	5582,27	125438,81
4	UA10038339621	ТОВ "АВТОКОМІС ГРУП"	59609,71	1767,06	86 825,74
5	UA10039297546	ПП «ЄВРО ТРЕЙД	108021,06	2371,99	82632,36
6	UA10039315292	ТОВ "АВТОІДЕЯ"	140016,63	3765,93	82341,40
1	2	3	4	5	6
7	UA10038245607	ТОВ "ТД "Поліхім"	299793,38	38 876,60	73 884,62
8	UA10039056422	ТОВ "Реал Авто НВ"	120108,61	4108,87	64203,23
9	UA10038181439	ТОВ "КОНДОР-АВТО"	60195,20	1591,34	48066,97
10	UA10037821544	ТОВ "ВОГ РІТЕЙЛ"	103116,34	8096,80	46716,57
11	UA10039963022	ПП "БЕСТ АВТО"	58680,74	1487,03	45826,16
12	UA10039563402	ТОВ "ТЕЛЕКСІ АВТО"	78,703,82	1665,65	45144,28
13	UA10039669778	ТОВ "РОВЕР ЛТД"	113343,05	5714,94	44483,91
14	UA10039498894	ТОВ "Авто-Авант"	49319,44	1247,32	34,104,18
15	UA10039259757	ТОВ "ЛАВАВТОТРАНС".	50455,62	1235,15	33062,05
16	UA10039053285	ПП "АВТОДворець"	54 386,85	1285,78	31 425,77
17	UA10038410028	ПП "ЛУЧЕСЬКИЙ АВТО"	40553,37	862,62	26175,04
18	UA10037602491	ТОВ "Укрвипавто"	30378,30	981,84	22520,42
19	UA10038592474	ПП "КИЇВ ТРАНССЕРВІС"	30242,44	820,40	22209,82
20	UA10039053217	ПП "ТРАКТРЕЙД"	30482,19	616,34	20450,75

Продовження таблиці 1.6

	ЗАВЕРШЕНО	108 предметів	2 651 407,35	118 816,8	1 536 192,13

Джерело: створено автором на основі [15]

За звітний період підрозділами митного оформлення митниці оформлено 95455 МД (крім типу ЕЕ) (див. Табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Аналіз управління митними справами в контексті митних систем 2022 року

	Митна система (напрямок руху)			Повне мито
	Експорт	Імпорт	Транзит	
Кількість МД (шт.)	39157	44557	11741	95455
Середній час (хвилина)	44 хвилини.	1 рік 39 хвилин	35 хвилин.	1 рік. 04 хвилини

Джерело: створено автором на основі [15]

Середній час митного оформлення МД з січня по грудень 2022 року склав 1 годину 4 хвилини

Кількість МД, оформлених підрозділами митного оформлення Київської митниці ДМС у січні-грудні 2022 року понад визначений законом термін, становить 754 МД, що становить 0,79% від усіх виданих МД.

Причини перевищення термінів:

- затримка пред'явлення декларантом товарів до митного контролю;
- призупинення митного оформлення товарів, що є об'єктами права інтелектуальної власності;
- подання додаткових документів для встановлення (коригування) митної вартості;
- запит на спеціальний поділ (спірні питання класифікації та кодування товарів);
- проведення митного контролю поза приміщенням ОУП;
- Проведення додаткових митних формальностей згідно з інструкціями.

За звітний період складено 9637 карток відмов у митному декларуванні, митному оформленні та комерційному випуску товарів і транспортних засобів, у разі відмови у пропуску товарів і транспортних засобів через митний кордон України – 8938 карток відмови, що становить 0,3% від загальної кількості пропущено транспортних засобів, товар прийнято під час митного оформлення. При відхиленні митних декларацій та декларацій на товари – 699 карток відмови, 0,7% від усіх виданих МД (95 455).

За звітний період на контрольних пунктах зареєстровано побутових товарів за 2277 квитанціями МД-1 на загальну суму 96800,3 тис. грн., сплачено 39206,12 тис. грн. Аналізуючи аналогічні показники за 2021 рік (3278 МД-1, загальна вартість 104 821,32 тис. грн., зібрані платежі – 32 047,64 тис. грн.), слід зазначити, що рівень оподаткування товарів по МД-1 становить 9,8 збільшено з 1000 грн. 2021 рік) до 17,2 тис. грн (у 2022 році).

Також аналізуємо використання електронної митниці на прикладі митниці в Києві. У зоні діяльності Київської митниці кількість підприємств, які використовують процедуру електронного декларування, становить 754 одиниці, що становить 36% від зареєстрованих (2067) та 79% від кількості підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність 2022 р. на території Київської області займається ЗЕД. (954).

У звітному періоді з 95 455 оформлених МД (без урахування типу ЕЕ) в електронному вигляді з декларацією на товари оформлено 84 695, що становить 88,7% від загальної кількості МД, до 2021 року цей показник становитиме 86%. Дані, що стосуються митних систем, подані в табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз електронної декларації Київської митниці у 2022 році

Митна система (напрямок руху)	номер EMD	Повний MD	% EMD
Експорт	36677	39157	93,7%
Імпорт	38060	44557	85,4%
Транзит	9958	11741	84,8%
Сума	84695	95455	88,7%

Джерело: створено автором на основі [15]

Аналіз вказує на наявні можливості – підвищення рівня електронного декларування до 90% за рахунок забезпечення 100% декларування товарів активними суб'єктами ЗЕД та митно-брокерськими підприємствами.

На 1 січня 2023 року на Київській митниці акредитовано 2067 суб'єктів ЗЕД. 954, з них ЗЕД укладено у 2022 році. Кількість суб'єктів господарювання, які використовують процедуру електронного декларування, на сьогодні становить 826, що становить 40,0% від кількості діючих.

Всього станом на 01.01.2023 оформлено 40 623 ЕВП та ЕПД (99,7%), 79 239 ЕВМД (88,0%), всього 119 862 ЕВМД, ЕПД, що становить 91,7% від усіх виданих ПЗС цього типу. Частка ЕРР становить 33,9%, ЕВМД – 66,1% (див. Табл. 2.8).

Можливі варіанти – збільшення рівня електронного декларування до 92% у поточному році. Цей показник обґрунтовується такими резервними можливостями: збільшенням коефіцієнта декларування при експорті та транзиті товарів, більш широким застосуванням електронного декларування серед підприємств ЗЕД та митно-брокерських організацій.

Таблиця 2.8 – Аналіз електронного декларування Київської митниці у сфері зовнішньоекономічної діяльності у 2022 році

Кількість акредитованих осіб учасників ЗЕД	Кількість працівників для підприємств ЕРР, ЕРД, ЕВМД		Працює в ЄПП	Робота на ЕВМД	Усі ЕРР, Згідно ЕРД, статус ЕВМД 01.01	Повна форма оголошення надзвичайного стану, РД, ГТЕ як є 01.01	% ЗАРАЗ, ЕРД, ЕВМД загальна. формалізовано НІ, ПД, ГТД
	Повний	% роботи.					
2067	826	40%	288	794	119862	130762	91,7%

Джерело: створено автором на основі [15]

Детально розглянувши проектування, впровадження, розвиток та функціонування єдиної автоматизованої системи електронного митного адміністрування України на сучасному етапі, можна виділити основні напрями розвитку системи, які ми розглянемо з двох сторін: держава та суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Першочерговим завданням держави у сфері електронної митниці має стати електронний обмін інформацією, пов'язаною з митницею, з метою прискорення митного оформлення, підвищення ймовірності отримання даних та зниження рівня корупції в органах влади. Наведемо перелік критеріїв діяльності митних та інших контролюючих органів, дотримання яких, на нашу думку, прискорить практичну реалізацію цієї концепції, а саме:

1) правова обізнаність – митні органи повинні мати повну інформацію про закони та положення, що регулюють здійснення всіх видів контролю;

2) практична обізнаність – контролюючі органи звертають увагу митних органів на товари, учасників зовнішньоторговельних операцій, для отримання інформації про існуючі ризики, підтримувати та оновлювати відповідну базу даних ризиків;

3) координація діяльності – існує чіткий і простий механізм взаємодії митних та інших контролюючих органів;

4) координація перевірок - у разі потреби перевірка (огляд) товару проводиться одночасно всіма заінтересованими контролюючими органами;

5) координація лабораторних досліджень - у разі потреби усі зацікавлені контролюючі органи мають проводити відбір зразків та зразків одночасно та в один і той же час; по можливості лабораторні дослідження проводити в одній лабораторії;

6) уніфікація документації - контролюючі органи готують вичерпні переліки документів, необхідних для здійснення відповідного контролю;

7) єдиний канал - відповідні документи одноразово подаються до митних органів, які у разі потреби розподіляють та передають їх іншим контролюючим органам;

8) строки - для перевірки документів встановлюються відповідні строки;

9) єдиний інформаційний простір – митні та контролюючі органи швидко та вільно обмінюються інформацією про результати проведеної перевірки.

Така організація митної діяльності досить поширена в усьому світі і є основою для переходу до повністю автоматизованих митних процедур.

Автоматизована система «електронна митниця» — це контроль безперервного надходження інформації від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, основною метою якого є, насамперед, ліквідація паперового документообігу; боротьба з шахрайством, організованою злочинністю та тероризмом; підвищення якості товарів і торгівлі; стандартизація діяльності митних органів; захист прав інтелектуальної власності та національної культурної спадщини.

Сьогодні «Електронна митниця» України — це багатофункціональна інтегрована система на базі ЄАІС, яка існує в митних органах країни та об'єднує інформаційно-комунікаційні технології, а також процедури їх застосування та дозволяє покращувати якість митного регулювання та розвиток митного адміністрування з метою забезпечення митної безпеки держави.

Тому основним і актуальним завданням залишається вдосконалення діяльності митних органів у напрямку автоматизації процесів, спрямувавши всі зусилля на спрощення та створення сприятливих умов для учасників зовнішньоекономічної діяльності, розвиток власної електронної митниці та раціональне залучення найкращий досвід впровадження ІТ на митниці.

2.2 Особливості оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України.

При оподаткуванні товарів, що переміщуються (пересилаються) громадянами через митний кордон України, використовується фактурна вартість цих товарів. Тобто на ярлику квитанції чи товарного чека міститься інформація про вартість такого товару.

При визначенні фактурної вартості товару, крім ціни самого товару, враховується вартість його страхування та доставки до митного кордону України. Це стосується лише товарів, які перевозяться в несупроводжуваному багажі або пакетах.

У разі наявності доказів недостовірності фактурної вартості товарів митниця самостійно визначає її виходячи з ціни такого самого або аналогічного (подібного) товару відповідно до положень МКУ. Стаття 368 митного кодексу встановлює правила визначення вартості товарів для обчислення митних платежів.

Про предмети особистого користування, які переміщуються (пересилаються) громадянами через митний кордон України, має бути заявлено до акта, усно чи письмово за заявою власника або за заявою митного органу, мито не оподатковується, звільняються від подання документів, виданих державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, а також від застосування заходів державного контролю за видами, визначеними частиною першою статті 319 Митного кодексу України [15].

Стаття 370 МКУ [15] регламентує перелік товарів, які можуть бути віднесені до особистих речей людей. Не підлягають письмовому декларуванню товари, загальна фактурна вартість яких не перевищує 10 000 євро, якщо їх громадяни вивозять (пересилають) за межі митної території України.

Товари, такі як товари, загальна вартість яких у рахунках-фактурах не перевищує еквівалент 10 000 євро та які законно або якщо національні органи законно видають документи, необхідні для митного контролю та митного оформлення. Перевезення (пересилання) через митний кордон України здійснюється громадянами в установленому для громадян порядку шляхом сплати експортного мита та подання відповідних офіційних документів державними органами, у випадках, передбачених законодавством України.

Для товарів, загальна фактурна вартість яких перевищує 10000 євро (крім випадків, передбачених частиною четвертою цієї статті), що вивозяться (пересилаються) її громадянами за межі митної території України, разом із поданням подається письмова декларація. Крім сплати митних та експортних податків для комерційних структур згідно законодавства України.

Товари, що вивозяться (пересилаються) громадянами за межі митної території України, загальною фактурною вартістю понад 10 000 євро підлягають

обов'язку письмового декларування в установленому для громадян порядку та звільняються від подання документів, виданих державою. органи митного контролю та митного управління товарами. переміщуються громадянами через митний кордон України за умови, що ці товари:

- 1) вивезені у зв'язку з виїздом з України на постійне проживання;
- 2) входять до складу спадщини, оформленої на користь громадянина, який не проживає в Україні, за умови підтвердження складу спадщини органами, які вчиняють нотаріальні дії;
- 3) громадяни, які перебувають там, тимчасово вивозяться за межі митної території України на підставі їх письмового зобов'язання про зворотне ввезення;
- 4) їх тимчасово ввезено на митну територію України із зобов'язанням зворотного вивезення, що підтверджується відповідними документами;
- 5) отримані громадянами-нерезидентами у вигляді призів і нагород на конкурсах, конкурсах, фестивалях тощо, що проводяться на території України. за участь, що підтверджується відповідними документами.

Товари, придбані громадянами-нерезидентами на території України, загальна вартість яких за рахунками не перевищує суми іноземної валюти, ввезеної цими громадянами в Україну, та товари, вивезені громадянами-нерезидентами при кінцевому виїзді. отримані під час роботи або навчання в Україні, підтверджені відповідними документами, письмове декларування розміру доходу громадянина в установленому для громадянина порядку, за вирахуванням експортних податків згідно із законодавством України, та поданням документів, необхідних для митного контролю та митного оформлення, уповноваження державного органу на переміщення (передачу) таких Ці документи необхідні для пересилання [2, С. 371].

Тимчасове вивезення (доставка) товарів громадянами, які проживають за межами митної території України, здійснюється за розпорядженням митного органу із зобов'язанням про зворотне ввезення. Це не стосується товарів, особистих речей та транспортних засобів особистого користування громадян для

митного оформлення за накладними тимчасового вивезення за межі митної території України загальною вартістю не більше 10 000 євро.

Товари вивозяться з митної території України (крім транспортних засобів особистого користування) громадянами-резидентами без книжки (свідоцтва) АТА, яка використовується відповідно до Конвенції про тимчасове ввезення (Стамбул, 1990 р.).

Зобов'язання щодо зворотного ввезення за межі митної території України тимчасово вивезених (перевантажених) товарів може бути гарантовано за заявою громадянина, загальна вартість рахунків-фактур на якого не перевищує 10 000 євро.

У разі встановлення громадянином обов'язку зворотного ввезення товарів митний орган вживає заходів щодо ідентифікації товарів з метою реімпорту без письмового декларування та сплати мита [2, с. 372].

Статтею 373 МКУ [15] обмеження вивезення (пересилання) окремих товарів за межі митної території України незалежно від їх загальної фактурної вартості встановлюються на підставі переліку, який визначається Кабінетом Міністрів України. Порядок вивезення (пересилання) за межі митної території України банківських металів, пам'ятних монет України та пам'ятних монет із дорогоцінних металів визначається НБУ.

Наказом Міністерства фінансів України затверджено порядок сплати митних платежів громадянами при ввезенні товарів на митну територію України. Цей Порядок встановлює порядок митного оформлення ручної поклажі, ручної поклажі та несупроводжуваної поклажі, вантажів, міжнародних поштових та експрес-відправлень, а також предметів, що належать громадянам, на митному кордоні України.

Митне оформлення товарів, що перевозяться громадянами в ручній поклажі, ручній поклажі чи несупроводжуваній поклажі, у вантажному, міжнародному, кур'єрському та поштовому транспорті, здійснюється за умови сплати податків, які можуть бути сплачені в повному обсязі лише після сплати митних платежів.

Сума ПДВ, нарахована на частину фактурної вартості товарів (крім підакцизних), що перевищує неоподатковувану суму, розраховується за такою формулою:

$$Spdv \u003d (NHF + cm) \times St, (2,1)$$

де Спдв - сума податку на додану вартість;

FFI - частина фактурний вартість товари, Що перевищує неоподатковувана сума товару (у гривнях);

См - сума винагороди;

St — ставка загального податку з продажу.

Сума ПДВ, нарахована на фактурну вартість підакцизних товарів, розраховується за формулою:

$$Spdv \u003d (FV + Cm + Ca) \times St, (2,2)$$

де Спдв - сума податку на додану вартість;

ФВ - фактурна вартість товару; См - сума винагороди;

Ca - сума акцизного податку;

St – ставка ПДВ[16].

Громадяни, які досягли 18 років, можуть ввозити на митну територію України алкогольні напої та тютюнові вироби в таких кількостях у ручній поклажі або супутньому багажі, без сплати митних зборів з однієї особи та без письмового декларування:

1) 200 сигарет або 50 сигар або 250 грамів тютюну чи цих виробів у наборі загальною масою не більше 250 грамів;

2) 5 л пива, 2 л вина, 1 л міцного (понад 22% вмісту алкоголю) алкогольного напою.

Не звільняються від оподаткування митом алкогольні напої та тютюнові вироби, незалежно від їх обсягу, якщо особа, яка ввозить алкогольні напої та тютюнові вироби на митну територію України, перебуває за межами України менше однієї доби. Забороняється ввезення на митну територію України алкогольних напоїв та тютюнових виробів громадянам віком до 18 років. 2. [2, С. 376].

2.3 Порядок застосування нетарифного регулювання до зовнішньоекономічної діяльності.

Збільшення обсягів зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств шляхом міжнародної інтеграції призводить до багатьох проблем для цих підприємств. Одним із найактуальніших є відображення зовнішньоекономічних операцій у податковому обліку. Реформування економічних відносин у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України дещо зменшило різницю між податками.

Законодавство про нормативне законодавство, що регулює бухгалтерський облік. Проте наближення податкового обліку до бухгалтерського не змінило їхніх різних цілей. Розрахунок податків є важливою частиною бухгалтерської роботи (з точки зору практичної діяльності підприємств), тому розробка методики впровадження залишається актуальною.

Удосконалення обчислення податку на додану вартість Л. І. Бабій рекомендує створити документальний облік та аналітичний облік, а також запровадити систему збору даних, що відповідає вимогам бухгалтерського та податкового обліку. З метою вдосконалення документального оформлення розрахунків з ПДВ автор вважає за доцільне відмовитися від виписки податкової накладної. Ці зміни зменшують складність процедур обліку, а інформація про платника податків міститься в первинних документах: накладних, дорожніх листах, актах виконаних робіт, квитанціях, товарних чеках. Можливість такого підходу

підтверджується тим, що податкова накладна як документ не використовується у Франції та багатьох інших країнах [4, с. 47-48].

Аналіз змін податкового законодавства України за минулий рік показав, що відбулися позитивні зміни в податковому обліку та наближенні його стандартів до бухгалтерського законодавства, зокрема П(С)БО. Водночас, окрім питань бухгалтерського обліку оподаткування експортно-імпортних операцій, залишаються нечіткими методичні та документальні положення (див. Рис. 2.1).

Рисунок 2.1 – Проблемні питання бухгалтерського обліку рахунки за експортно-імпортними операціями

Джерело: створено автором на основі [14]

У системі митного експорту експорт товарів оподатковується ПДВ за нульовою ставкою (п. 1 ст. 195, ч. 4 ст. 206 ПКУ). Крім того, пункт 187.1.

Відповідно до статті 187 датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ за експортними операціями є дата оформлення митної декларації, що засвідчує пропуск товарів через митний кордон України відповідно до норм митного законодавства [6]. Товари вважаються вивезеними за межі митної території України, якщо їх вивезення підтверджено декларацією на товари, оформленою відповідно до вимог МКУ в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Частиною першою статті 248 встановлено, що митне оформлення починається з подання декларації на товари або документа, що замінює митну декларацію. Заява подається суб'єктом звернення або уповноваженою ним особою. На товари електронного митного декларування податковий орган отримує електронні документи форми електронної митної декларації на товари від декларанта або особи, яка має право на отримання форми електронної митної декларації, або відповідно до закону.

Відповідно до ст. 255 Митного кодексу [15] митне оформлення вважається завершеним після виконання всіх митних формальностей, засвідчених органами податкової служби. Довідка надається у митній декларації на товари або в документі, що відповідно до закону її замінює, а також у транспортному документі, якщо вони зафіксовані у митній декларації на товари (у тому числі за допомогою інформаційних технологій) з відповідними митними правилами[6] .

Згідно з пунктом 16 Положення митна декларація в паперовому вигляді вважається заповненою, якщо на всіх її сторінках проставлено відбиток номерної печатки посадової особи, яка здійснює митне оформлення, та зазначена вказівка про заповнення митне оформлення (вводиться за допомогою автоматичної системи). Також декларація повинна бути засвідчена електронним цифровим підписом посадової особи митниці.

Форма електронної митної декларації з використанням автоматизованої системи управління митними справами представлена у візуальному вигляді для зручності ідентифікації її змісту, формат не допускає подальших змін та засвідчена електронним цифровим підписом посадової особи митного органу.

Таким чином можна гарантувати реалізацію 187.1. 187. У разі експорту товарів датою виникнення податкового зобов'язання з ПДВ є дата заповнення митної декларації, дата завершення процедур митного оформлення експортних операцій (визначається посадовою особою митниці із завіреним штампом про оформлення товару). Кожна сторінка митної декларації має номер, у разі електронної декларації, - у разі електронного цифрового підпису посадової особи митного органу після переведення у візуальну форму на декларації на товари [6].

Стаття 201.1. Відповідно до п. 201 платник податку зобов'язаний подавати необхідні для реєстрації податкові накладні в електронній формі з урахуванням умов реєстрації в установленому законодавством порядку з електронним підписом уповноваженої платником особи у день реєстрації. Податкова накладна на товари, що вивозяться за межі митної території України, складається з урахуванням офіційного курсу гривні, встановленого Національним банком України на попередній робочий день. При складанні податкової накладної у верхній лівій частині у графі «Не може бути видано отримувачу (замовнику) з причин»,

Відповідно до пункту 12 Порядку № 1307 у разі здійснення операцій з вивезення товарів за межі митної території України у графі «Одержувач (замовник)» зазначається найменування (ПІБ) особи-нерезидента. Податкова накладна заповнюється державною мовою. Але якщо немає можливості перекласти найменування особи-нерезидента державною мовою, рядок «Одержувач (замовник)» може заповнюватися без перекладу державною мовою.

Статтею 195 Податкового кодексу встановлено, що у разі здійснення неоподатковуваних операцій з продажу на митній території України експорт таких товарів оподатковується за нульовою ставкою згідно з розділом V Положення ПКУ.

Однак є експортні операції, на які нульова ставка не поширюється.

- соєві боби («позиція 1201» згідно з УКТ ЗЕД);
- насіння ріпаку або свирепи (згідно з УКТ ВЕД товарна позиція "1205").

30 серпня 2018 року Президент підписав Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо деяких питань оподаткування податком на

додану вартість операцій з вивезення олійних культур з митної території України» [9]. на які положення цього пункту не поширюються на сільськогосподарську експортну діяльність підприємств з виробництва сої, ріпаку або насіння ріпаку, вирощених на землях сільськогосподарського призначення, що належать таким сільськогосподарським товаровиробникам або використовуються на умовах оренди (суборенди).

Товари вважаються вивезеними платником податку за межі митної території України, якщо їх вивезення підтверджено належним чином оформленою декларацією на товари, у тому числі якщо відвантаження відбувається протягом звітного періоду, а вивезення — у наступному звітному періоді, а також у місяці подання звіту Дата декларації ПДВ є такою митною декларацією.

Отже, якщо підприємство вивозить підакцизні товари за межі митної території України, ці операції не є об'єктом оподаткування акцизним податком згідно з пп. 213.2.1. пункт 213.2. Стаття 213 Митного кодексу України. При цьому вимоги, зазначені в абзаці другому пп. 213.2.1. пункт 213.2. п. 213, для підтвердження того, що підакцизні товари (продукція) дійсно вивозяться (експортуються), необхідно виконати.

Операції платника податку з вивезення підакцизних товарів за межі митної території України включено до Переліку інших податкових пільг, який формується та щокварталу оприлюднюється на сервері ДМС («код знижки» 14020030). Загалом експортні операції не призводять до розбіжностей між результатами бухгалтерського обліку та об'єктом оподаткування податком на прибуток. Тому всі доходи і витрати, сформовані за правилами бухобліку, можна сміливо без виправлень переносити в доходи і витрати.

ПКУ вимагає лише одного коригування фінрезультату операцій з експорту товарів і поширюється лише на контрольовані операції. Зокрема, на стільки збільшують фінрезультат «високорентабельні» платники податку на прибуток (із річним доходом понад 20 мільйонів гривень), а також ті, хто не вказав у декларації про відсутність виправлення у випадках, зазначених у п. 1, за принципом

«характерної ринкової ціни» перевищує договірну вартість реалізованих під час інспекційних операцій товарів (об'єктів будівництва, послуг) [9].

В інших випадках коригування фінансового результату операцій з експорту товарів відповідно до податкового законодавства не здійснюється. Відповідно всі платники податків відображають такі операції виключно за правилами бухгалтерського обліку.

У разі імпорту товарів сума податку має бути сплачена до державного бюджету в день подання митної декларації. Отже, підприємство не може прийняти поставку своїх товарів без сплати податкового зобов'язання з ПДВ.

При цьому датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ є дата подання НД до митного оформлення (п.п. 185.1, п. 187.8). Попередня оплата ціни імпортованого товару в МТУ (попередня оплата) не змінює суму ПДВ, що відноситься до податкового кредиту платника податку-імпортера (п. 187.11 ПКУ) [20].

Оподаткування ПДВ імпортних операцій набагато складніше, ніж експортних. Податковий кодекс 180.1. Відповідно до пункту 1 з точки зору оподаткування ПДВ платником податку є будь-яка особа, яка ввозить (ввозить) на митну територію України товари, що оподатковуються [20]. Тобто, незалежно від того, зареєстрована компанія як платник ПДВ чи ні, вона зобов'язана сплачувати ПДВ у разі переміщення товарів чи послуг через митний кордон України.

Документом, що підтверджує віднесення суми податку до податкового кредиту, є декларація на товари, а датою сплати ПДВ — дата отримання кредиту (ст. 198 ч. 2 Податкового кодексу). .

Отже, незалежно від того, чи є імпортер товару платником ПДВ чи ні, податкове зобов'язання з ПДВ виникає під час оформлення митної декларації. Єдина відмінність полягає в тому, що ПДВ-суб'єкт зараховує сплачену суму ПДВ до податкового кредиту на підставі митної декларації, а ПДВ-неплатник.

У разі користування послугами від нерезидента митне декларування товарів не здійснюється, тому для правильного оподаткування ПДВ найголовніше — правильно визначити місце надання послуги за податковою закон. Відповідно до п.

186, якщо місцем виконання послуги є митна територія України, такі операції є об'єктом оподаткування ПДВ. Датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ за операціями з надання послуг є дата стягнення грошової суми з банківського рахунку резидента або дата видачі документа, що засвідчує надання послуг. - резидент, яка з цих подій відбулася раніше (ст. 187 МКУ). В цьому випадку,

Для користування податковою пільгою за операціями з імпорту послуг суб'єкт ПДВ має виписати «власну» податкову накладну на ці операції та зареєструвати її в Єдиному реєстрі податкового обліку.

Крім того, незареєстрований бізнес також повинен платити ПДВ. Такі суб'єкти господарювання повинні подати додаток до декларації з ПДВ для контролю на території України. Цю заяву необхідно подати протягом 20 календарних днів, наступних за останнім календарним днем місяця, в якому виникає податкове зобов'язання з ПДВ. Сплата зобов'язань здійснюється протягом 10 календарних днів з останнього дня подання декларації з ПДВ.

Акцизний збір — непрямий податок, що стягується зі споживання окремих видів товарів (продукції), визначений податковим законодавством як акцизний податок і включається до ціни цих товарів.

Операції з безмитного ввезення включають ввезення на митну територію України раніше вивезених неякісних споживчих товарів (якщо такі споживчі товари не реалізуються далі на митній території України).

Крім того, податкове законодавство визначає низку операцій з безакцизного імпорту, але це не стосується таких операцій:

- імпорт палива;
- ввезення фізичними особами на митну територію України підакцизних товарів в обсязі, що не перевищує норм безмитного ввезення, встановлених Митним кодексом України;
- ввезення на митну територію України підакцизних товарів (крім алкогольних напоїв та тютюнових виробів) як міжнародна технічна допомога, що надається відповідно до міжнародних договорів України;

- ввезення дослідницьких зразків тютюнових виробів (не призначених для роздрібної торгівлі) акредитованими державними випробувальними лабораторіями та/або підприємствами, які мають ліцензію на виробництво тютюнових виробів, для дослідницьких або випробувальних цілей (калібрування лабораторного обладнання, дегустація, фізичний огляд).

Як наслідок, складність оподаткування міжнародних комерційних операцій зумовлена насамперед правильністю розрахунків в іноземній валюті та визначенням податкової бази для нарахування податку. Особливу увагу необхідно приділити імпорту послуг, які не підлягають митному декларуванню. Крім того, імпортні операції контролюються Національним банком України, який встановлює обмеження на розрахунковий період між резидентом і нерезидентом (наразі розрахунковий період обмежений 180 календарними днями).

У той же час компанія, яка займається міжнародною торгівлею, може зіткнутися з багатьма проблемами при визначенні фінансового результату за правилами бухгалтерського обліку. Імпортні операції з метою оподаткування за правилами Податкового кодексу, тобто за загальним принципом формування собівартості.

Відповідно, витрати, понесені при виробництві собівартості проданих товарів, виконаних робіт і наданих послуг - крім постійних виробничих витрат, включених до собівартості товарів - повинні бути віднесені на витрати у звітному періоді, в якому отримано дохід від таких товарів. Облік продажів, виконані роботи, надані послуги. Крім того, при імпортних операціях необхідно враховувати, що вартість купівлі-продажу товару відповідає ціні покупки з урахуванням митних зборів і витрат на підготовку до доставки та реалізації [20].

Інші витрати враховуються в тому звітному періоді, в якому вони були понесені. Таким чином, витрати на придбання імпортних товарів виникають не в момент фактичного імпорту, а в момент продажу покупцю, оскільки вартість реалізованих товарів відображається платником одночасно з дохід від реалізації товару.

Витрати, що зараховуються до складу інших витрат згідно з нормами Податкового кодексу, повинні враховуватися у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені. При обліку витрат з метою оподаткування необхідно враховувати курс валют.

РОЗДІЛ 3.

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ В УКРАЇНІ

3.1 Основні проблеми, пов'язані з митним оформленням в Україні.

Український народ і Збройні Сили України активно захищають нашу державу від дій російських агресорів, що важким тягарем лягає на роботу всіх органів державної влади та місцевого самоврядування. Із запровадженням воєнного стану відповідно до закону змінився і порядок митного оформлення транзитних товарів, адже митниця є першим відомством, робота якого змінилася через воєнний стан.

Верховна Рада, Уряд України та профільні адміністративні органи прийняли велику кількість рішень, які не лише спрощують митне оформлення товарів і транспортних засобів, але й полегшують роботу імпортерів. Метою цих заходів є негайне та безперешкодне забезпечення повної безпеки всім необхідним людям і країнам у такий складний для українського народу та Збройних Сил України час [21].

Нововведення в митному оформленні товарів стосуються імпортно-експортних операцій, процедур митних органів та законодавчого регулювання імпорту окремих товарів. Огляд містить ключові інновації в кожній сфері, на які варто звернути увагу бізнесу. Нова реальність встановлює нові правила, до яких потрібно швидко адаптуватися.

Отже, перше, що зробила держава із запровадженням воєнного стану, це врегулювала ввезення товарів, найбільш необхідних для збереження та оборони країни. Основні зміни стосуються, зокрема:

- Спрощена процедура ввезення гуманітарної допомоги від донорів (іноземних фізичних або юридичних осіб). Митне оформлення товарів здійснюється за формою декларації, заповненої відправником, заходи нетарифного

контролю, ліцензії та квоти на зовнішньоекономічну діяльність не застосовуються. Іншим нормативно-правовим актом визначено товари, які підпадають під тарифну категорію 27 (паливо, нафтопродукти, бітумінозні матеріали) і вважаються гуманітарною допомогою, тому безоплатно передаються малозабезпеченим операторам Збройних Сил України, військовим формуванням та допомозі. Для деяких товарів 27 групи (бензин автомобільний, дизельне паливо, скраплений газ) запроваджено нульовий податок на споживання та зменшено імпорتنний податок на додану вартість.

Кінцевими одержувачами можуть бути військова адміністрація або інші юридичні особи [1];

- тимчасове звільнення товарів і транспортних засобів від сплати ввізного мита (всі господарські організації) та ПДВ (господарські товариства, зареєстровані як платники податку I, II та III групи (крім платників 3% доходу)) [2];

- Спростити процедури звільнення від ПДВ фармацевтичної продукції, медичних виробів та супутнього обладнання. Вам також не потрібна довідка від Міністерства охорони здоров'я чи медичної закупівельної установи. Також розширено перелік лікарських засобів, враховуючи те, що МОЗ заборонило використання цих ліків на території України [2];

- інші нововведення:

- 1) припинено видачу імпорتنих ліцензій та анульовано раніше видані ліцензії на виробництво продукції з РФ, фактично повна заборона імпорту;

- 2) продовжено термін звільнення від ПДВ відходів чорних і кольорових металів до 2027 року [4].

В умовах воєнного стану уряд визначив нові правила для багатьох категорій сільськогосподарської продукції. Зокрема, заборонено експорт вівса, проса, гречки, цукру, солі, жита, живої рогатої худоби, яловичини, субпродуктів і заморожених розсолів.

Було вирішено, що Кабінет міністрів заборонить експорт українських добрив. Це стосується азотних, фосфорних, калійних і комплексних добрив, зокрема:

- добрива мінеральні або штучні, азотні (код УКТ ВЕД 3102);
- мінеральні або штучні добрива, фосфорні (код УКТ ВЕД 3103);
- мінеральні або штучні добрива, калійні (код УКТ ВЕД 3104);
- мінеральні або штучні добрива, що містять два-три елементи живлення: азот, фосфор і калій; інші добрива; товари цієї групи в таблетках, в упаковках максимальною масою бруто 10 кг (код УКТ ВЕД 3105) [5].

Таблиця 3.1 – Проблеми митного оформлення в Україні

Вид	Проблема	Метод вирішення
Корупція	Корупція є серйозною проблемою в митній сфері України. Недостатня прозорість процесів, недостатній контроль та висока рівень хабарництва створюють перешкоди для справедливого та ефективного митного оформлення.	• Зміцнення антикорупційних законів та механізмів контролю. • Забезпечення прозорості та доступу до інформації про митні процеси. • Застосування електронних систем та автоматизація митного контролю для зменшення можливостей для корупції. • Проведення систематичних навчань та підвищення свідомості митних посадовців щодо етичних стандартів та принципів чесності.
Затримки та бюрократичні перешкоди	Процес митного оформлення може бути вкрай складним, часом-затратним та бюрократичним. Затримки на митниці, часті перевірки та складні процедури можуть суттєво затягувати імпорту або експорт товарів, що шкодить бізнесу та економіці в цілому.	• Спрощення та стандартизація митних процедур для скорочення часу, необхідного для митного оформлення. • Впровадження електронних систем та онлайн-платформ для подання митних декларацій та обміну даними між учасниками митного

		процесу.

Продовження таблиці 3.1

Непередбачуваність та зміна правил	Неузгодженість нормативних актів та непередбачувані зміни в правилах митного оформлення створюють невпевненість для бізнесу. Часті зміни правил можуть призводити до порушень, додаткових витрат і невиконання зобов'язань.	- Розробка стабільного та прогнозованого законодавства, що регулює митні процеси. - Консультації з бізнес-спільнотою та експертами під час розробки нових правил. - Впровадження процедур встановлення правил та норм, що забезпечують широку участь стейкхолдерів та забезпечують їхню зворотну зв'язок.
Високі митні ставки обмеження	Високі митні ставки та інші торговельні обмеження можуть ускладнювати зовнішньоекономічну діяльність. Вони можуть обмежувати доступ до ринків, підвищувати вартість товарів та послуг і впливати на конкурентоспроможність українських підприємств.	- Проведення аналізу впливу та оцінки ефективності митних ставок та обмежень на економіку. - Посилення діалогу з бізнес-спільнотою та врахування їхніх інтересів під час встановлення митних ставок. - Укладання міжнародних торговельних угод з метою зменшення тарифних бар'єрів та обмежень на міжнародну торгівлю.

Продовження таблиці 3.1

Слабкий митний контроль та боротьба з контрабандою	Слабкість митного контролю та проникнення контрабандних товарів в країну є серйозною проблемою. Це не тільки призводить до втрати доходів для державного бюджету, але й створює нелегальну конкуренцію для легальних бізнесів.	• Вдосконалення технічних можливостей та інфраструктури митного контролю. • Забезпечення належної підготовки та навчання митних посадовців з питань виявлення контрабандних товарів та протидії незаконним діям. • Співпраця з міжнародними партнерами та обмін інформацією для ефективного виявлення та припинення контрабанди.

Джерело: створено автором на основі [14]

Доречно буде представити самі проблеми пов'язані з митним оформленням в Україні та їх вирішення (див. Табл. 3.1).

Такі проблеми створюють значні виклики для ефективного та розкриття потенціалу зовнішньої торгівлі в Україні. Уряд та митні органи здійснюють кроки для подолання цих проблем, включаючи впровадження електронних систем, спрощення процедур та більш прозоре управління. А перелік методів може допомогти вирішити проблеми, але вони вимагають систематичних зусиль та координації з боку влади, бізнес-спільноти та громадськості.

Під час воєнного стану митні органи активізували роботу з прискорення оформлення товарів, що ввозяться в Україну як гуманітарна допомога. З 28 лютого 2022 року тимчасово закриваються прикордонні порти, порти на кордоні між

Російською Федерацією та Республікою Білорусь, порти Придністров'я Україна-Молдова та деякі порти повітряного сполучення.

Під час воєнного стану НБУ відновив роботу банківської системи. Проте забороняються зміни, які безпосередньо стосуються можливості провадження зовнішньоекономічної діяльності: транскордонне переміщення валютних цінностей з України, а також перерахування коштів на кореспондентські рахунки в банках-нерезидентах для імпорتنих операцій, крім закупівель. Це означає, що під час воєнного стану імпортери фактично не можуть оплачувати товари, якщо вони не є критично важливим імпортом.

Водночас після зміни переліку ми побачили, що держава негайно розширила перелік таких товарів у відповідь на потреби імпортерів. Критерії віднесення товарів до категорії критичного імпорту застосовуються до 4 секторів:

- енергетичні;
- безпечність;
- засоби існування;
- діяльність промислових підприємств.

Майже всі положення цих нормативно-правових актів, пов'язані з військовою агресією Російської Федерації проти України, діють лише на період дії воєнного стану та втрачають чинність після припинення або скасування воєнного стану. Слід звернути увагу на деякі особливості застосування законодавства про митне оформлення. Зокрема, при оформленні товарів і транспортних засобів у формі попередньої декларації (ПДД) застосовуються курс валют та заходи митного контролю зовнішньоекономічної діяльності, що діють з дня прийняття митницею реєстраційної декларації. Заходи нетарифного контролю суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності набирають чинності з дня випуску товарів [8].

Очікується, що в перехідний період після війни держава запровадить інші спеціальні митні процедури для певних товарів, які необхідні для швидкої відбудови країни.

Тож митниця в основному займається логістикою, і зараз є великі проблеми. Більшість логістичних процесів зосереджено в зонах з найбільшою кількістю

складів, які займаються зберіганням, сортуванням, консолідацією та розвантаженням товарів. Великі склади були буквально зруйновані (спалені), що стало однією з причин того, що великі імпортери, на які припадала значна частина митних надходжень, практично припинили відправляти товари на територію України.

Окрім логістичних проблем, організація митного оформлення створювала проблеми і для самих митних органів. Там, де тривали бойові дії, не працювали митниці, були величезні проблеми з перетином товарів через український кордон на початку військових дій – їх застала війна на шляху. Багато посилок не було доставлено або втрачено зовсім.

Згідно з новинами про скасування імпортних мит і ПДВ, часу на нормативне забезпечення всіх цих процесів немає. Наразі через систему імпорту проходить митне очищення дуже небагато відправлень, оскільки минув термін дії товарів у основних списках імпорту. Зараз, оскільки експорт перевищує імпорт, зовнішня торгівля має позитивне сальдо. Тому бізнес чекає стабілізації ситуації, перш ніж починати імпорт.

3.2 Практичні рекомендації, спрямовані на удосконалення митного оформлення в умовах військової агресії.

Сьогодні Україна перебуває в період безперервного зростання обсягів і масштабів міжнародної торгівлі, складних торговельних процесів, підвищення вимог міжнародних організацій, вільного доступу іноземних товарів на внутрішній ринок і зменшення товарообігу. Національні торговельні бар'єри, особливо в рамках вступу України до СОТ. Поглиблюється інтеграція міжнародних вимог із національною митною практикою України, в тому числі нормативно-правового регулювання процесу декларування товарів, що переміщуються через митний кордон країни.

Україна бере активну участь у міжнародному співробітництві у сфері митного контролю, порушень митних правил та протидії митним правопорушенням загалом. На жаль, порівняно із зарубіжними країнами, наша

держава значно відстає в технологіях митних процедур. З удосконаленням світових політико-економічних процесів держава прагне регулювати зовнішньоекономічну діяльність шляхом створення необхідних сприятливих економічних умов для її здійснення, що сприяє підвищенню ефективності економіки України та реалізації конкретних завдань.

Основною основою сучасних митних процедур є використання інформаційних технологій. Світова тенденція розвитку висуває нові завдання щодо спрощення митних процедур при імпортно-експортних операціях, для чого створюються електронні інформаційні системи, які можуть бути взаємосумісними, доступними, безпечними, уніфікованими та контрольованими між подібними системами в різних країнах. Використання інформаційних технологій не тільки надає можливості для ефективної роботи в сучасному глобалізованому світі, а й економить час і ресурси та збільшує прибуток [23, с.7].

Сьогодні, згідно з міжнародними конвенціями, інструменти, угоди, митний нагляд і системи, такі як аналіз ризиків і дослідницька робота, а також ідентифікація товарів високого ризику, використовуються для прогнозування можливих ризиків митних порушень під час процесу митного оформлення. У цьому випадку інструменти ідентифікації ризиків, пов'язані з механізмом інтелектуального митного оформлення, можуть ідентифікувати та відстежувати товари з високим ризиком і стають особливо важливими [27].

Усе це має сприяти вдосконаленню засобів реалізації, захисту та захисту прав, свобод і законних інтересів громадян під час митного оформлення, щоб налагодити дійсно дієвий правоохоронний механізм. Важливим також є забезпечення ефективності процедур, особливо права на оскарження рішень, дій та бездіяльності посадових осіб митних органів, відповідальності посадових осіб за неналежну роботу. Їх повноваження, контроль і нагляд за діяльністю посадових осіб забезпечуються уповноваженими органами та посадовими особами, прокуратурою та чітко закріплюють у процесуальних нормах законність прав та обов'язків учасників процесу.

Митне оформлення повинно здійснюватися узагальнено, не вибірково (з використанням випадкових (суб'єктивних) критеріїв, що певною мірою сприяє досягненню цілей і прогнозів), а з використанням нових інтелектуальних методів - оцінки контролю ризиків і оформлення.

Враховуючи сучасні тенденції та умови управління митною справою, пріоритетами реформування митної сфери є такі:

- розвиток митного адміністрування та спрощення митних процедур, що сприяє прискоренню пропуску товарів через митний кордон, активізації зовнішньоекономічної діяльності та підвищенню конкурентоспроможності національної економіки;

- автоматизація митних процедур та впровадження новітніх технологій і технічних засобів митного контролю (скануючі системи, автоматичні ваги, сканери номерних знаків), що сприяє спрощенню, уніфікації та ефективності митного контролю;

- удосконалення митного законодавства, що забезпечує об'єктивне вирішення митних спорів у суді;

- посилення інституційної складової діяльності митних органів та створення відповідного матеріально-технічного забезпечення;

- запобігання митним правопорушенням на основі використання ризик-орієнтованих технологій, що включає максимально раннє виявлення можливих порушень митного законодавства під час митного оформлення з метою їх запобігання;

- налагодження тісної співпраці між органами митного управління різних країн, зокрема щодо гармонізації методологічних підходів до оцінки митного оформлення експортно-імпортних операцій, а також обміну інформацією та статистичними даними з метою створення єдина база правопорушень митного регулювання, а також виявлення та систематизація недоліків у митному законодавстві, а також виявлення систем заниження митної вартості товарів.

Варто зазначити, що з метою спрощення митних процедур та митних процедур Держмитслужба України активно впроваджує методи електронного

митного декларування, що значно скорочує час митного оформлення. Скорочення термінів митного оформлення сприяє прискоренню переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон.

Зарубіжний досвід функціонування систем управління митними справами в розвинутих країнах доводить, що дієвим чинником вирішення проблем у сфері внутрішнього митного декларування є впровадження «післявипускнуго» митного поглибленого нагляду, який уможлиблює це. Використовуйте спрощене митне оформлення та дотримуйтеся Кіотської конвенції про гармонізацію митних процедур. Одним із найперспективніших напрямків удосконалення роботи митних органів є встановлення митного контролю відразу після завершення митного оформлення. Однак обмежувальний контроль не повинен використовуватися для оптимізації митних процедур [6, С. 303].

Важливим чинником для подолання недоліків митних органів у сфері адміністрування митної справи є взаємовідносини із сусідніми державами, обмін інформацією, взаємодопомога у запобіганні порушенням митного законодавства під час декларування товарів.

На нашу думку, напрями вдосконалення митного оформлення такі:

- удосконалення процедур прикордонного контролю, тісна координація зусиль у сфері митного адміністрування між митними органами країн, скорочення часу митного оформлення товарів і транспортних засобів;
- підвищення ефективності митного контролю, створення більш прозорої системи управління митними справами для учасників зовнішньоекономічної діяльності;
- спрощення митних процедур, у тому числі процедури митного транзиту, оснащення митниць необхідним обладнанням для митного огляду, покращення умов огляду товарів і транспортних засобів;
- запровадження використання гармонізованого маніфесту в пунктах пропуску на кордоні;

- розширення обміну інформацією між митними органами України та суміжних держав, уніфікація процедур забезпечення дотримання митного законодавства;

- взаємне визнання результатів митних перевірок, що здійснюються митними органами України та суміжних держав, наприклад, шляхом створення системи звітності про результати перевірок, яка взаємно визнається та регулярно використовується;

- організація попереднього подання маніфестів в електронному вигляді [24].

Відповідно до вищевикладеного, пріоритетними для України напрямками вдосконалення митних процедур під час переміщення товарів через митний кордон є розвиток електронного декларування, спрощення процедур митного контролю, усунення недоліків та підвищення ефективності системи для аналізу та управління митними ризиками та законодавчого закріплення стандартів суворої відповідальності внаслідок митних злочинів, вчинених щодо суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

ВИСНОВКИ

Митне оформлення товарів і транспортних засобів є обов'язковою вимогою, яку повинні виконувати всі фізичні та юридичні особи, щоб реалізувати своє право на ввезення або вивезення з України товарів, транспортних засобів та особистих речей. Усі товари та транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України, підлягають митному оформленню, крім особливих випадків.

Метою митного оформлення є перевірка інформації, отриманої під час митного огляду товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, оформлення результатів огляду та статистичний облік ввезення на митну територію України. Рух транспортних засобів здійснюються посадовими особами митних органів для забезпечення митного контролю та застосування національних правил ввезення та вивезення товарів та інших товарів. Виключні повноваження щодо здійснення митного оформлення мають лише посадові особи митних органів.

Процес митного оформлення ділиться на декілька етапів, і кожен етап містить певну кількість етапів, починаючи від прийняття товарів для митного оформлення та випуску в систему декларування.

Питанням митного оформлення товарів приділено значну увагу в наукових дослідженнях, оскільки сама українська митниця працює орієнтовно 25 років, проблем з митним оформленням багато. По-перше, існують значні правові відмінності, тому одні й ті самі правові норми можна тлумачити по-різному.

Сьогодні, в умовах кризи на внутрішньому та зовнішньому ринках країни, підвищення тарифів і контроль за цінами можуть бути реалізовані лише як винятковий захід і не можуть бути відкладені на інший період. Таке підвищення має бути економічно обґрунтованим і прозорим, враховуючи необхідність завчасного інформування ключових гравців сегменту. Крім того, про такі зміни необхідно повідомляти заздалегідь на початку нового фінансового періоду.

З метою спрощення та прискорення процедур митного оформлення та контролю необхідно вдосконалити процедури митного оформлення товарів за

принципом «єдиного вікна» та за принципом огляду товарів і транспортних засобів. Рішення про можливість митного оформлення товарів приймаються на підставі ветеринарних сертифікатів. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності також повинні мати більше можливостей для отримання попередніх рішень про класифікацію товарів від митних органів.

Що стосується проблем митного оформлення в Україні, то воєнний стан може призводити до посилення митного контролю, цим самим можуть відбуватися затримки і перешкоди для бізнесу та переміщення товарів. Щоб цього запобігти слід автоматизувати митні процеси, ввести можливість попереднього заявлення та митного декларування товарів, що дозволить заздалегідь підготувати необхідну документацію, і тим самим спростити митний контроль при фактичному прибутті товару. Встановлювати чіткі правила та допомагати з підготовкою та підвищенням кваліфікації працівників. Доволі частою проблемою в Україні є брак гармонізації митних процедур. Воєнний стан може призвести до змін у митних процедурах та вимогах, проте вони можуть не бути належним чином гармонізовані з міжнародними стандартами, що ускладнює митне оформлення. Щоб цього запобігти необхідно впровадити міжнародні стандарти, спростити митні процедури, встановити єдині електронні ресурси та залучати експертів та консультантів. Найпоширенішою проблемою є висока корупція, воєнний стан може збільшити ризик корупції в митниці через зміну пріоритетів та загрозу безпеки. Для запобігання корупції слід створити ефективну антикорупційну систему, застосовувати електронні системи, застосовувати системи етичної поведінки і суворе покарання за корупційні дії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бліхар М. М. Реформування митниці та митної політики України з використанням досвіду країн Центральної та Східної Європи в контексті вступу до СОТ // Зовнішня торгівля: право та економіка. - Номер 2 (37). - 2008. - С 56 - 60.
2. Бондаренко І. А. «Послуги в галузі митної справи» // «Митна справа» – 2015 – №6 – С. 46 – 52.
3. Буланій О. А. Світовий досвід сучасної митної справи та митного регулювання та його застосування в Україні // Актуальні проблеми економіки (укр.). - 2016. - №9 С.7-15.
4. Виноградова О. Наближення України до світових митних стандартів // Економіка. гроші. Право (укр.).- 2016.- №2.- С.32-34.
5. Вишнівецька В. А. Проблеми формування державного податку на відчуження нерухомого майна в Україні та перспективи подальшого розвитку // Економіка і право. - 2016. - № 2. - С. 68-72
6. Вишновецький В. Ставки державного податку: чи виправдане їх існування? / В. Вишнівецький // Економіка. Фінанси. правильно. 2011 № 7 - С. 28
7. Столяр О.Р. Митний тариф правила зовнішньої торгівлі Діяльність: Навч. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 696 с.
8. Демиденко Л. Митна справа та митна політика в умовах глобалізації / Л. Демиденко // Фінанси України. 2012 рік. № 1. С.63-69
9. Дубнюк Є. М. «Зобов'язання» як системна категорія економічної теорії *Розвиток ринкових відносин в Україні*. 2014 рік. №5. С. 27-30.
10. Дубініна А. А., Сорокіна С. В. Основи митної справи в Україні: Навч. – К.: Видавництво «Професіонал», 2018. 360 с.
11. Жорін Ф. Л. Правові основи митного права в Україні (Конспект лекцій за темами програми): Навч. користь. -К.: КНЕУ, 2018.-248 с.
12. Ківалов С. В., Корміч Б. А. Митна політика України: Навч. - Одеса. Йог. літ., 2017. 256 с.

13. Лубіва Ю.В. Місце та роль фіскальної функції серед інших функцій митних органів // Вісник АМСУ. – 2013. – № 1 – С. 94 – 97
14. Мельник Т. М. Посібник із вдосконалення митної справи та митного регулювання зовнішньої торгівлі в Україні // Розвиток ринкових відносин в Україні (укр.). - 2015. - № 11. С.110-118.
15. Митний кодекс України: 4495-VI від 13.03.2012. закон / остання редакція від 03.05.2023, чинна URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення 15.03.2023)
16. Митна справа: Навч. додаток / В. І. Дудчак, О. В. Мартинюк -К.: КНЕУ, 2018. 310с.
17. Митний контроль та митне оформлення. Проц. користь. ред. ММ. Каленський, П. В. Пашка. – К.: «Tudás» Társaság, КОО, 2018. – 284 с.
18. Митне право України: Навч. посібник / В.Я. Настюк, М. Г. Лівша. – Х.: Нац. Йог. відставання. Україна. – 2016. – 114 с.
19. Митне право України: Навч. Перевага/Ак. ред. В. В. Ченцова. – К.: Ігазсаг, 2017. 328 с.
20. Основи митної справи. Проц. додаток / За ред. П.В.Пашка. - 2-е видання - К .: Tudás, КОО, 2019. 318с.
21. Пашко П.В., Батушан О.Ф., Литвинов В.М. Критерії та ідентифікація потенційних порушень. Актуальні проблеми підготовки фахівців митної справи // Матеріали науково-методичної конференції. – Дніпропетровськ : АМСУ, 2015. – С. 136-137.
22. Податковий кодекс України від 02.12.2019 р. Верховна Рада України. Офіц. вид. Офіційний Вісник України. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17, Ст.112, Редакція від 20.03.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 05.03.2023).
23. Про зміну умов обліку експорту та імпорту товарів, а також про запровадження обов'язкового продажу валютної виручки: НБУ № 475 від 16.11.2012. рішення, зареєстр. У Міністерстві юстиції України 16.11.2012 за № 1921/22233, чинний URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1921-12>

24. Про порядок розрахунків в іноземній валюті : на підставі Закону України від 23 вересня 1994 року 185/94-ВР / чинна редакція від 02 грудня 2012 року 5463-17, поточний URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/185/94-%D0%B2%D1%80>

25. Прус В. М. Митна справа: Навч. посібник / В. М. Прусс, віце-президент Самойловська, І. І. Лисак. – 2015 – 392 с.

26. Суворкін В. А. Україна – СОТ – ЄС: перешкоди інтеграції // Митна справа. – 2021. – №2 – С. 43 – 49.

27. Р. Б. Шишка, Митне право України: Підручник: / Р. Б. Шишко, В. В. Сергєєнко. – 3-тє видання, доп. і перероб.. - Х. : Еспада, 2017. 352 с.

28. Шостак М. Ф. Митне право: Навч. посібник вузу: / М. Ф. Шосток. – К.: ТП Прес, 2016. 224 стор.

29. Про митний тариф України: Закон України від 01.01.2023 р. № 2697-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text> (дата звернення: 07.03.2023).

30. Конституція України від 28.06.1996 Офіц. вид. Відомості Верховної Ради України. 1996, № 30, ст. 141, Редакція від 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 07.03.2023).

31. Рахман М. С., Євтушенко В.А., Рудас Д.С. Зовнішньоекономічна діяльність України з країнами ЄС. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини* Випуск 47 2020. С.39-44.